

ДВОМОВНІСТЬ У СФЕРІ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Особливістю нинішньої мовної ситуації в Україні є двомовність, тобто активне використання в суспільному житті не однієї, а двох мов. Одна з них – українська, що пройшла довгу історію розвитку, поки не отримала 1989 року статусу державної мови, якою зобов'язані послуговуватися службовці всіх рівнів у органах державного управління, громадських організаціях, на підприємствах, у закладах освіти й науки, у засобах масової інформації тощо. Статус української мови як державної закріплений законодавчо в статті 10 Конституції України [1, с. 5]. Крім української, у нашій державі активно функціонує ще й російська мова, яка нав'язувалася українському народові на фоні заборони його власної мови за царизму й усіяло поширювалася в радянський період як мова міжнаціонального спілкування.

Наслідком процвітання на теренах України масової двомовності стало таке ганебне явище, як деформація української мови, спричинена змішуванням одиниць близькоспоріднених мов – української й російської. Це явище отримало назву «суржик».

Проблемі двомовності й породженого нею суржику присвячено чимало праць вітчизняних науковців: Л. Азарової, О. Бондаря, В. Брицина, В. Іванишиної, Л. Масенко, О. Пономарева, В. Радчука, Н. Шумарової та ін. Проте нами не знайдено жодної роботи, в якій би досліджувалася мовна ситуація у сфері транспортних послуг.

Мета нашого дослідження – дослідити явище двомовності у транспортній галузі, виявити наслідки його впливу на результативність професійної діяльності та з'ясувати причини процвітання й шляхи подолання.

Спостереження за мовою студентів факультету менеджменту й логістики Національного авіаційного університету та працівників сфери транспортних перевезень, а також вивчення й аналіз оприлюднених в Інтернеті відповідних статистичних даних засвідчили, що мовна ситуація в транспортній галузі України, на жаль, не є винятком: тут, як і в усіх інших сферах суспільного життя, панує двомовність.

Так, за підсумками аналітичного огляду «Становище української мови в Україні в 2014-2015 роках» (дослідження не охоплювало територію Криму й Донбасу), оприлюдненого рухом «Простір свобода» [2], у 2015 році частка табличок, написаних українською мовою, в автобусах і трамваях становила 90 %, у маршрутках – 83 %; на автовокзалах країни державною мовою здійснювалося звукових оголошень лише 83 %, друкованих – 91 %;

відповідали на звертання пасажирів українською мовою 70 % працівників довідкових служб залізничних вокзалів і 64 % – автовокзалів.

Така мовна ситуація негативно впливає на результативність праці, адже неможливо досягти повного порозуміння, якщо не всі учасники комунікативного процесу досконало володіють обома мовами.

Одним з негативних чинників, який стимулює витіснення української мови з транспортної сфери, є нехтування державною мовою в стінах вищих навчальних закладів, зокрема в позааудиторний час, а також недостатня забезпеченість майбутніх фахівців підручниками й навчальними посібниками, написаними українською мовою. Двомовність у навчанні призведе до двомовності й у професійній діяльності. Не дивно, що, отримавши диплом, чимало випускників спілкується російською, бо професійну термінологію вони вивчали саме цією мовою.

Отже, для того, щоб в Україні комунікація (усна й письмова) у будь-якій професійній сфері, зокрема й у галузі транспортних перевезень, була українськомовною, держава має, по-перше, розробити й запровадити в життя ефективний механізм утвердження державної мови; по-друге, подбати про здійснення якісних перекладів з російської мови та про написання українськомовної навчальної літератури (підручників, посібників тощо).

Список літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.

2. Становище української мови мови в Україні в 2014-2015 роках: аналітичний огляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/kulch/read/60860/Ukrainjskoji_atalo_trohy_bil_she_v_restoranah_i

*Науковий керівник: Федчук Л.І.,
канд. філол. наук, доцент*

УДК 81'255.4 (043.2)

Шніт В.С.

Національний авіаційний університет, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПРІЗВИЩ ГЕРОЇВ РОМАНУ – ЕПОПЕЇ ДЖ. Р. Р. ТОЛКІНА «ВОЛОДАР ПЕРСНІВ»

Переклад – один з видів людської діяльності, який являє собою відтворення оригінального тексту засобами іншої мови на основі збереження єдності змісту і форми.

Однією зі складних перекладацьких проблем є відтворення власних назв, зокрема прізвищ персонажів, які виконують у тексті не тільки номінативну, а й характеристично-оцінну функцію. Незважаючи на те, що